

Nava

ජාති මංකොල්ලය සහ තෙවන ලොව

ලොව පුරා විසිරී ඇති අති විශාල රටවල් සංඛ්‍යාව අතරින් තෙවන ලොවට අයත් රටවල් පළමු සහ දෙවන ලොව රටවලට සාපේක්ෂව ආර්ථික, සමාජයීය, දේශපාලනික, ආගමික, භූගෝලීය ආදී වශයෙන් විවිධ ගැටලු රැසකට මුහුණ දෙයි. මෙම සියලු ගැටලු හමුවේ පීඩිතව පවත්නා මෙම රටවල දිනෙන් දින උග්‍රවන ගැටලුවකි, ජාති මංකොල්ලය. තවදුරටත්

ඇමරිකාව, ඕස්ට්‍රේලියාව වැනි ලොව බලවත් සංවර්ධිත රටවල් අතලොස්සක් විසින් මෙම රටවල ජෛව සම්පත් මංකොල්ලකමින් සිටී. තුන්වන ලෝකයේ රටවල් බහුතරයක් ඉහළ ජෛව විවිධත්වයකින් යුක්ත වීම සංවර්ධිත රටවලට වාසනාව ගෙන දීමට සමත් වී ඇත. ජාති මංකොල්ලය හඳුන්වන්නේ වර්තමාන හෝ විභව විවිධතාවක් ඇති ප්‍රවේණික ද්‍රව්‍යයන් ය. එනම් ක්‍රියාකාරී ප්‍රවේණි ජීවීන් අතුරින් ශාක, සත්ව, ක්ෂුද්‍ර ජීවී හෝ වෙනත් සම්භවයක් ඇති ඕනෑම ද්‍රව්‍යයක් එයට ඇතුළත් ය. වර්තමානයේ ලොව ජෛව රසායනික අංශයේ දැනුම දියුණුවීමත් සමඟ මෙම ජාති මංකොල්ලය විවිධ අයුරින් සොරකම් කිරීමේ ප්‍රවණතාවක් ඇති විය. ජාති මංකොල්ලය දී සිදුවන්නේ යම් රටක පිළිගත් ආයතනික අනුමැතියකින් තොරව සතෙකු හෝ ශාකයක් හෝ

ශාක හා සත්ව කොටසක් හොර රහසේ එම රටෙන් වෙන් රටකට ගෙන යාමයි. මෙම කාර්යයේ යෙදී සිටින්නේ ලොව ධනවත් රටවල් ය. මෙලෙස ජාති මංකොල්ලකම හරහා ධනවත් රටවල් දිළිඳු රටවල ජාති මංකොල්ල ඖෂධ ලෙස, ආහාර ලෙස හෝ විසිතුරු පැළෑටි ලෙස ඒවායේ අධිකිය තම රටවලට ලබාගනී. මෙම අධිකිය ලබාගැනීම හඳුන්වන්නේ ජේටන්ටි ලබාගැනීම වශයෙනි. ධනවත් රටවල් හොර රහසේ රැගෙන යන සත්ව හා ශාක කොටස්වල සුළු වෙනස්කම් සිදුකර තව ප්‍රගේද ලෙස වෙළඳපොළට ඉදිරිපත් කර කෝටි ගණන් මුදල් උපයවී. ආද වන විට ශ්‍රී ලංකාවට පමණක් උරුමව තිබූ විවිධ ඖෂධීය පැළෑටි, මත්ස්‍යයින් කුඩා පක්ෂීන් සහ මල් වර්ග රැසක් හොර රහසේ විදේශ රටවලට ගෙන ගොස් ඒවායේ අධිකිය එම රටවල් විසින් ලබාගෙන ඇත.

ලොව පුරා සිදුවන ජාන මංකොල්ලයේ ප්‍රධාන නියමුවන් ලෙස ඖෂධ සමාගම් හඳුන්වා දිය හැකිය. විවිධ රටවල්වල තිබෙන ආවේණික ශාක පවා රැගෙන විත් විවිධ ඖෂධ නිපදවීමේ කාර්යයෙහි මෙම සමාගම් නිරතව සිටිති. තවද සත්ත්ව හා ක්ෂුද්‍ර ජීවී සාම්පල මගින් ද මෙම සමාගම් ඖෂධ නිපදවනු ලබයි. බටහිර ලෝකයේ ඖෂධ නිෂ්පාදනය හා වෙළඳාම සිදු කරන්නේ එම රටවල බහුජාතික ඖෂධ සමාගම් විසිනි. තෙවන ලොව රටවලින් ලබාගන්නා ජාන සහ පාරම්පරික දැනුම නූතන තාක්ෂණය සමඟ මුසුකර ඖෂධ නිපදවන මෙම සමාගම් එම ඖෂධ නිෂ්පාදනවල පේටන්ට් අයිතිය ද තහවුරු කර ගනී.

ඖෂධ සමාගම්වල ජාන මංකොල්ලය

ලොව පුරා සිදුවන ජාන මංකොල්ලයේ ප්‍රධාන නියමුවන් ලෙස ඖෂධ සමාගම් හඳුන්වා දිය හැකිය. විවිධ රටවල්වල තිබෙන ආවේණික ශාක පවා රැගෙන විත් විවිධ ඖෂධ නිපදවීමේ කාර්යයෙහි මෙම සමාගම් නිරතව සිටිති. තවද සත්ත්ව හා ක්ෂුද්‍ර ජීවී සාම්පල මගින් ද මෙම සමාගම් ඖෂධ නිපදවනු ලබයි. බටහිර ලෝකයේ ඖෂධ නිෂ්පාදනය හා වෙළඳම සිදු කරන්නේ එම රටවල බහුජාතික ඖෂධ සමාගම් විසිනි. තෙවන ලොව රටවලින් ලබාගන්නා ජාන සහ පාරම්පරික දැනුම නූතන තාක්ෂණය සමඟ මුසුකර ඖෂධ නිපදවන මෙම සමාගම් එම ඖෂධ නිෂ්පාදනවල පේටන්ට් අයිතිය ද තහවුරු කර ගනී.

මෙම ඖෂධ නිෂ්පාදන සමාගම් තම නිෂ්පාදන සඳහා බහුල වශයෙන් යොදා ගන්නේ තුන්වන ලෝකයේ රටවල වැවෙන විවිධ පැළෑටි වර්ගයන් ය. ලොව ප්‍රසිද්ධ ඖෂධ සමාගමක් වන 'ඇන්ඩිස් ෆාමසියුටිකල්' බොලීවියාව, ඉක්වදෝරය සහ කොලොම්බියාව යන රටවලින් ඖෂධ පැළ එකතු කර තව ඖෂධ නිපදවමින් සිටී.

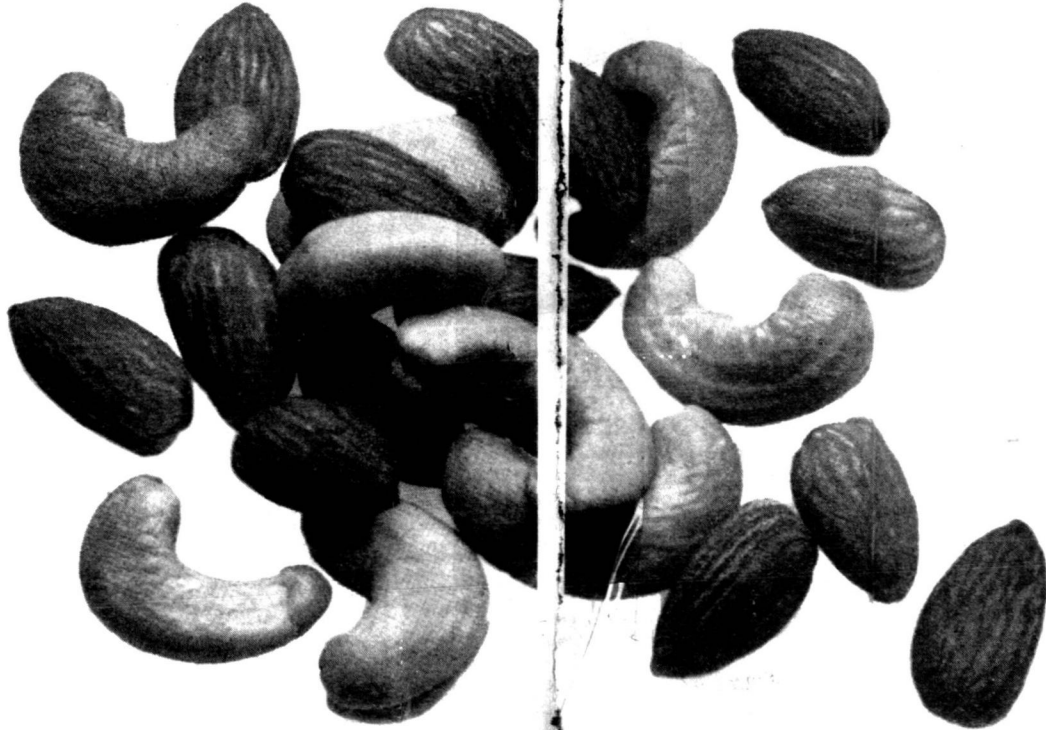
මැඩගස්කර් දූපතේ වැවෙන රෝසි පෙර්විත්කල් නමැති පැළෑටිය යොදා ගෙන පිළිකා හා ළමා ලියුකේමියාව සඳහා මෙම සමාගම් ඖෂධ නිපදවනු ලබයි. එමෙන්ම 'මර්ක්' සමාගම විසින් බ්‍රසීලයේ ඇමෙසන් ගඟබඩ වෙසෙන උරේ-එසු-වලු ගෝත්‍රිකයන් අතර සිරුරේ ලේ කැටි ගැසීම වළක්වන බවට ප්‍රසිද්ධ 'ටික්ලබ්' නම් පැළෑටිය උපයෝගී කර ගෙන ලේ කැටි ගැසීම වළක්වන ඖෂධයක් නිපදවමින් සිටී.

ඉහත දක්වා ඇත්තේ බටහිර ඖෂධ නිෂ්පාදන සමාගම් තම නිෂ්පාදන සඳහා තෙවන ලොව රටවල වැවෙන ඇතැම් ශාක යොදා ගෙන ඇති ආකාරය පිළිබඳ තිදසුන් කිහිපයක් පමණි.

මීට අමතරව ඇමරිකාව විසින් නවතම පේටන්ට් ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කරයි. එම ක්‍රමයට අනුව යම් ඖෂධ නිෂ්පාදන සමාගමක් විසින් අනාගතයේ දී ඖෂධ නිපදවීම සඳහා ප්‍රයෝජනවත් වියහැකි බවට අනුමාන කරන ඖෂධ පැළෑටි සම්බන්ධයෙන් ඖෂධ සඳහා

පර්යේෂණ කිරීමේ අයිතිය එම සමාගමට ලබාගත හැකිය. එවිට එම පැළෑටි යොදාගෙන ඖෂධ නිපදවීම සම්බන්ධ පර්යේෂණ කිරීමේ අයිතිය එම පැළෑටිය වැවෙන රටට හෝ ලොව වෙනත් කිසිදු රටකට හිමි නොවේ. සරලව කිවහොත් එම පැළෑටි සම්බන්ධ පර්යේෂණ කිරීම අදාළ සමාගම හැර අනෙකුත් සෑම රටකටම තහනම්ය.

ඔසු සමාගම්වල පැළෑටි මංකොල්ලය හැරුණු විට වර්තමානයේ ජාන මංකොල්ලයේ අලුත්ම මුහුණුවර වී ඇත්තේ මිනිස් ජාන මංකොල්ලයයි. බහුජාතික ඖෂධ නිෂ්පාදන සමාගම් තෙවන ලොව වනාන්තරවල සැඟව ඇති ඖෂධීය සංයෝගවල ජාන විවිධත්වය කෙරෙහි යොමුකර ඇති අවධානයට නොදෙවෙති අවධානයක් ලොව විවිධ ජන කොටස් අතර හමුවන ජාන විවිධත්වය කෙරෙහිද යොමු කර ඇත. මෙම සමාගම්වල අදහසට අනුව මිනිසුන්ට වැළඳෙන රෝග ගණනාවකට ජාන ප්‍රතිකාර ලබා දීමට නම් ඒවාට පදනම් වන ජාන හඳුනාගත යුතුය. ඒ සඳහා විවිධ ජන කොටස් සමඟ මිශ්‍ර නොවූ, කාලයක් තිස්සේ හුදකලාව වෙසෙන තෙවන ලොව රටවල සමහර මිනිසුන්ගේ ප්‍රවේණික සැලැස්ම අධ්‍යයනය කළ යුතුය. මෙම කාර්යය සඳහා සංවර්ධිත රටවල ඖෂධ සමාගම් වර්තමානයේ ආදිවාසී ජනයාගේ ජාන ගබඩාකරති. එපමණක් නොව ඒවා අවශ්‍ය පුද්ගලයින්ට හෝ ආයතනවලට අධික මිල ගණන්වලට අලෙවි කිරීම ද කරති. ආදිවාසීන්ගේ මානව DNA ඇසුරින් පර්යේෂණ කිරීමට කැමති අයෙකුට දැන් කෙලින්ම මේ සමාගම්වලින් තමන්ට අවශ්‍ය ජන කොටසට අදාළ DNA ඇතැම් කල හැකි ය.

ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ පිහිටි පටක බැංකුවක් වන 'කෝරියල්' ආයතනය බ්‍රසීලය, ඉක්වදෝරය, පැපුවා නිව්ගිනියාව, සයර්, මධ්‍යම අප්‍රිකානු ජනරජය, මෙක්සිකෝව හා ඇමරිකාව යන රටවල ආදිවාසීන්ගේ පටක ලොව පුරා බෙදාහරී. කොලොම්බියාවේ පිහිටි ජාන පර්යේෂණ ආයතනය තුළ එරට පදිංචිකරුවන් විශාල සංඛ්‍යාවකගේ පටක ගබඩා කර ඇත.

ඇමරිකානු ජාතික සෞඛ්‍ය ආයතනය 'හැගනායි' නම් මිනිස් සෛල ශ්‍රේණියක් බිහි කර ඒ සඳහා පේටන්ට් බලපත්‍රයක් ලබා ගත් අතර එය කොලොම්බියාවෙන් ඔවුන් වෙත යැවූ රුධිර සාම්පල 2305 ක් ආශ්‍රයෙන් නිපදවා ඇතැයි අනාවරණය විය. තවද මිනිසුන්ගේ තරබාරුකමට අදාළ යැයි සැලකෙන ජානයක් පිළිබඳ අයිතිය එක් ඖෂධ සමාගමක් විසින් 1998 දී ඩොලර් මිලියන 70 කට මිලදී ගන්නා ලදී. මිනිස් ජාන සම්බන්ධයෙන් ඖෂධ සමාගම්වල පවත්නා අභිරුචිය මෙම තිදසුන් මගින් මොනවට පැහැදිලි වේ.

මේ ආකාරයට බටහිර ඖෂධ නිෂ්පාදන සමාගම් විසින් තුන්වන ලෝකයේ ජාන සම්පත් දැඩි ලෙස සුරාකමින් සිටින අතර තෙවන ලොවට නම් එයින් සිදුවන වාසියක් තැන. තුන්වන ලෝකයේ ජාන සම්පත්වලට එල්ල වී ඇති තර්ජනයේ බලවත්කම මතු සඳහන් වන තිදසුන් මගින් වඩාත් තහවුරු වේ.

එනම් අප්‍රිකානු මහාද්වීපයේ කොස්ටාරිකා රාජ්‍යය හා මර්ක් නම් ඖෂධ සමාගම අතර ඇති කරගෙන ඇති ගිවිසුමකට අනුව කොස්ටාරිකාව ශාක, සත්ත්ව හෝ ක්ෂුද්‍ර ජීවී සාම්පල 10000 ක් එම සමාගමට සැපයිය යුතුය. එම එක් සාම්පලයක් සඳහා සමාගම

ඩොලර් 130 ක් ගෙවයි. ඒ අනුව සාම්පල 10000 සඳහාම කොස්ටාරිකා රාජ්‍යයට ඩොලර් මිලියන 1.3 ක් ලැබේ. තුන්වන ලෝකයේ සියලුම රටවල් සමඟ බහුජාතික ඖෂධ නිෂ්පාදන සමාගම් වෙති ගිවිසුම් ඇති කර ගතහොත් වැඩි කල් ගතවීමට පෙර තෙවන ලොව සමස්ත ජීව විවිධත්වයම ඩොලර් මිලියන 20 කට මෙම සමාගම්වලට විකිණී යනු ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවේ ජාන මංකොල්ල

ජාන මංකොල්ලයට හසු වූ තෙවන ලොව රටවල් අතර ශ්‍රී ලංකාව ද විවිධාකාර බලපෑම්වලට ලක් වූ රටකි. ඖෂධ පැළෑටි, ජලජ පැළෑටි හා මල් පැළෑටි යන විසිතුරු පැළෑටි සහ සත්ත්ව ජාන මෙලෙස මංකොල්ලයට ලක්වන මෙරට සම්පත් කිහිපයකි.

ශ්‍රී ලංකාව ශාක පේටන්ට් විවිධත්වය අති විශාලය. ඖෂධ පැළෑටි පිළිබඳ ජ්‍යෙෂ්ඨ විද්‍යාඥයකු වන ගුණරත්න ද සිල්වා මහතා විසින් සිදු කරන ලද ගවේෂණයකට අනුව මෙරට ඖෂධ පැළෑටි විශේෂ 1414 ක් ඇති අතර ඒවායින් විශේෂ 189 ක් මෙරටට ආවේණික බව අනාවරණය විය. බටහිර රටවල් විසින් මෙරට ඖෂධීය පැළෑටිවල වැදගත්කම මනාව අවබෝධ කරගෙන ඇති අතර, අපේ පාරම්පරික හා දේශීය ඖෂධ පැළෑටි හා ඒවායේ ජාන ද මෙරට ඖෂධ වර්ධනයට දේශීය රහස් ඖෂධ ක්‍රම ද එම රටවලට රැගෙන යාමට විවිධ උපක්‍රම යොදා ඇත. ජපානය, ඇමරිකාව, ඇතුළු සංවර්ධිත රටවල් රැසක් මෙම ක්‍රියාවේ යෙදෙන අතර මෙරට ඖෂධ පැළෑටිවලින් ඖෂධ වර්ග නිපදවා ඒවාට පේටන්ට් බලපත්‍ර ද ලබාගෙන ඇත. මෙයට එක් තිදසුන් ලෙස කොතලහි-මුටු මංකොල්ලය පෙන්වා දිය හැකි ය.

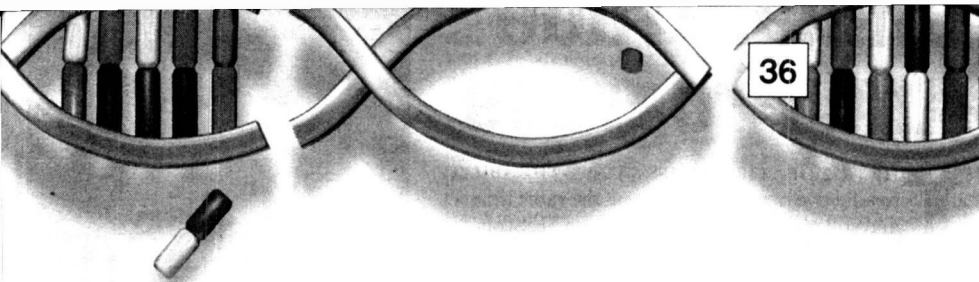
මෙරට ආයුර්වේද වෛද්‍ය විද්‍යාවේ දී දිය-වැඩියාවට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයක් ලෙස භාවිත කළ කොතලහිමුටු ආශ්‍රිතව ජපාන විද්‍යාඥයින් පිරිසක් පිළිකාවට ප්‍රත්‍යක්ෂ මධුමක් බටහිර වෛද්‍ය ක්‍රමයට අනුව නිපදවා ඇත. තවද 2002 වසරේ දී ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය විසින් ජපානයේ යසගුච් නගරයේ පිහිටි 'ටකාමා සිස්ටම්' සමාගමට කොතලහිමුටුවලට අදාළ පේටන්ට් බලපත්‍රයක් පිරිනමා ඇත. එය 2002.04.23 දිනැති අංක US6,376,682 දරන පේටන්ට් බලපත්‍රයයි. එහි මාතෘකාව 'අල්ෆා-ග්ලුකෝසිඩේස් ක්‍රියාකාරීත්වය නිෂේධනය කරන සංයෝගයක් හා එය නිපදවන ආකාරය' යන්නයි.

කොතලහිමුටු සම්බන්ධයෙන් තවත් පේටන්ට් බලපත්‍රයක් 2002.09.24 දින US

බටහිර රටවල් විසින් මෙරට ඖෂධීය පැළෑටිවල වැදගත්කම මනාව අවබෝධ කරගෙන ඇති අතර, අපේ පාරම්පරික හා දේශීය ඖෂධ පැළෑටි හා ඒවායේ ජාන ද මෙරට ඖෂධ වර්ධනයට දේශීය රහස් ඖෂධ ක්‍රම ද එම රටවලට රැගෙන යාමට විවිධ උපක්‍රම යොදා ඇත. ජපානය, ඇමරිකාව, ඇතුළු සංවර්ධිත රටවල් රැසක් මෙම ක්‍රියාවේ යෙදෙන අතර මෙරට ඖෂධ පැළෑටිවලින් ඖෂධ වර්ග නිපදවා ඒවාට පේටන්ට් බලපත්‍ර ද ලබාගෙන ඇත. මෙයට එක් තිදසුන් ලෙස කොතලහිමුටු මංකොල්ලය පෙන්වා දිය හැකි ය.

6,455,573 දරන අංකය යටතේ ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ Simon Fraser University වෙත පිරිනමා ඇත. එහි මාතෘකාව 'ග්ලුකෝසයිඩ් නිෂේධක හා ඒවායේ සංස්ලේෂක' යන්නයි.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ සාම්ප්‍රදායික භාවිතයට ගනු ලබන දේශීය ඖෂධ ආවරණය වන ඒකාධිකාරී අයිතීන් ලබා ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය නොකඩවාම සිදුවෙමින් පවතින බව පේටන්ට් බලපත්‍ර පිළිබඳව වරින් වර කරන සෝදිසි කිරීම් මගින් පෙනී යයි. මෙම ඖෂධවලින් වැඩි කොටසක් අත් බෙහෙත් ය. ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ Kromak Research Incorporation ආයතනය වෙත පිරිනමුණු 1999.05.04 දිනැති අංක US 5,900,240 දරන පේටන්ට් බලපත්‍රය මගින් කරවීම, මස්බැද්ද හෙවත් බිම් නූග, මාදං සහ වම්බලු යන ශාක අනාවරණය කරගෙන ඇත. එහි මාතෘකාව වන්නේ 'Compositions and their use as hypoglycaemic agents' යන්නයි.

ඖෂධයක් මෙන්ම ආහාරයක් ලෙස ද මෙරට සාම්ප්‍රදායිකව භාවිත කරන තෙල්ලි, ගොටුකොළ සහ ලුණුවිලවලින් රුපලාවන්‍ය ඖෂධ සකස් කිරීමේ ක්‍රියාවලීන් හා එම ගුණයන් ආවරණය කරන ජේටන්ටි බලපත්‍රය මෙවැන්නකට තවත් නිදසුනකි. එය ලෝක බුද්ධිමය දේපල කාර්යාලයේ අංක WO 9829089 යටතේ ලියාපදිංචි කර ඇති අතර එම අයදුම්පත ඉදිරිපත් කර ඇත්තේ ජර්මනියේ සිටය. එහි මාතෘකාව 'Cosmetic preparations containing extracts from phyllanthus emblica and centella asiatica and / or bacopa monnier' යන්නය. මෙම කටයුත්තටම අදාළ තවත් ජේටන්ටි බලපත්‍රයක් 2001.07.17 දින US6261605 දරන අංකය යටතේ ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයට පිරිනමා ඇත.

කැකුණ ශාකය ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික ය. මෙම කැකුණ බේර හා එයින් ලබාගන්නා තෙල් ආහාර සඳහා මෙන්ම දේශීය වෙදකමේ දී ද භාවිත වේ. කැකුණ තෙල් හත්දිපත් වේදනා සහ ප්‍රදහයන්හී දී මෙන්ම මස්පිඩුවල වේදනාවට බාහිරින් ආලේප කිරීම එළදැසි හා සරල අත්බෙහෙතක් ලෙස මෙරට ප්‍රචලිත ය. මෙම සාම්ප්‍රදායික භාවිතයට තර්ජන එල්ල කරමින් 1999.12.09 දින WO 9962528 දරන අංකය 2005 නොවැම්බර්

යටතේ ජේටන්ටි බලපත්‍රයක් ලියාපදිංචි කර ඇත. 'ආත්‍රයිටිස් සහ සමාන තත්වයන්ට-ප්‍රතිකාර (Treatment of Arthritis and other similar conditions) යන්න එහි මාතෘකාවයි.

බටහිර සමාගම්වල ඖෂධ පැලෑටි මංකොල්ලයට අමතරව මෙරටින් සිදුවන ජලජ පැලෑටි මංකොල්ලය කෙරෙහිද අවධානය යොමු කිරීම වැදගත්ය. ශ්‍රී ලංකාවේ සිංහරාජ වනාන්තරය ඇතුළු තෙත් කලාපීය වනාන්තර රැසක මෙම සාරකම සිදුවෙයි. 2005 වසරේ දී ජාත්‍යන්තර මිචන පැලෑටි සංගමයක සභාපති ධුරය හොබවන කොරියාවේ සෝල් විශ්ව විද්‍යාලයේ මහාචාර්යවරයකු ශ්‍රී ලංකාවේ ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක යෙදෙන මුවාවෙන් සිංහරාජ වනයේ දුලබ පැලෑටි ගලවා මෙරටින් සොරෙන් ගෙන යාමට තැත් කරදී වන සංරක්ෂක නිලධාරීන් විසින් අත් අඩංගුවට ගත් පුවනක් වාර්තා විය. තවද 2002 ජූලි මාසයේ දී කටුනායක ගුවන් නොටුවලින් ඇමරිකාවට අපනයනය කිරීමට ගිය කෙකටිය බල්බටෝන් 1.5 ක් ශ්‍රී ලංකා රේගුව විසින් අත් අඩංගුවට ගන්නා ලදී.

ජලජ පැලෑටිවලට විසිතුරු පැලෑටි ලෙස බටහිර රටවල වැදගත් ස්ථානයක් හිමි වී ඇත.

මෙයට හේතුව විසිතුරු මසුන් ඇති කිරීම ප්‍රචලිත වීමයි. ශ්‍රී ලංකාවේ ජලජ පැලෑටිවලට ඒ අනුව ඉහළ ඉල්ලුමක් ඇත. විශේෂයෙන් සර්ම කලාපීය විසිතුරු මසුන් ඇති කිරීමෙහිලා ප්‍රසිද්ධ ජපානය, ඇමරිකාව වැනි රටවලින් මෙරට ජලජ පැලෑටිවලට ඇති ඉල්ලුම ඉහළය. ක්‍රිප්ටොකොරයිත් ගණයට අයත් ජලජ පැලෑටි විශේෂයක් වන අති උඩයන්-වලට ඉතා ඉහළ ඉල්ලුමක් පවතී. මෙය අද ලොව ජනප්‍රියම විසිතුරු ජලජ පැලෑටි වර්ගයක් ලෙස භාවිත වේ. මෙය මෙරට තෙත් වනාන්තරවල පිහිටි ඇළ දෙළවලට සීමා වී ඇති දුලබ පැලෑටියකි. මෙරටින් අපනයනය කෙරෙන විසිතුරු ජලජ පැලෑටි අතර කෙකටිය විශේෂ හා කෙටල විශේෂයන්ට ද විශේෂ ස්ථානයක් හිමි වේ. 1998 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකාවෙන් අපනයනය කර ඇති ජලජ පැලෑටි ප්‍රමාණය මිලියන 8 කි. තවද 2001 වසරේ දී මෙරටින් අපනයනය කරන ලද ජලජ පැලෑටිවල වටිනාකම රුපියල් මිලියන 85 කට අධික ය.

මෙම ජලජ පැලෑටි අපනයනය කරන ආයතනවලට නවීන ශාක ප්‍රචාරණ ක්‍රම භාවිතයෙන් එම පැලෑටි පහසුවෙන් බෝ කිරීමට හැකියාව තිබුණත් ඔවුන් කරන්නේ මෙම පැලෑටි හමුවන ස්ථානවලින් ඒවා එකතු කර අපනයනය කිරීම ය. මෙම ක්‍රියාව දිගින් දිගටම සිදුවීම නිසා මෙරටට ආවේණික අතිරුචියක් විශේෂ 10 ක් ද කෙකටිය විශේෂ 3 ක් ද වද වී යාමේ තර්ජනයට ලක්වී ඇත. මෙහිදී අමතක නොකළයුතු තවත් කරුණක් වනුයේ මෙලෙස අපනයනය කෙරෙන පැලෑටි සමඟ අපට අහිමි වන ජාන සම්පත් ඇති බවයි. තිදසුනක් ලෙස ඇතැම් අතිරුචියක් විශේෂ හා කෙකටිය විශේෂ ආයුර්වේද වෛද්‍ය කර්මයේ දී ඖෂධ ලෙස භාවිත කෙරේ. ඒ නිසා මෙම ශාක වර්ගවල අඩංගු රසායන ද්‍රව්‍ය පිළිබඳව පර්යේෂණ පැවැත්වීම කාලෝචිතය. තැනහොත් මෙරටට ආවේණික තවත් පැලෑටියක ජාන අපට අහිමි වන දිනය වැඩි ඇතක නොවනු ඇත.

කෙසේ වෙතත් අතිරුචියන්, කෙටිය හා කෙටල මෙරටින් අපනයනය කිරීමට තිබූ තීක්ෂම පවසරය 2000 වසරේ දෙසැම්බර් මාසයේ දී පනවන ලද ගැසට් නිවේදනයක් මගින් සීමා කර ඇත.

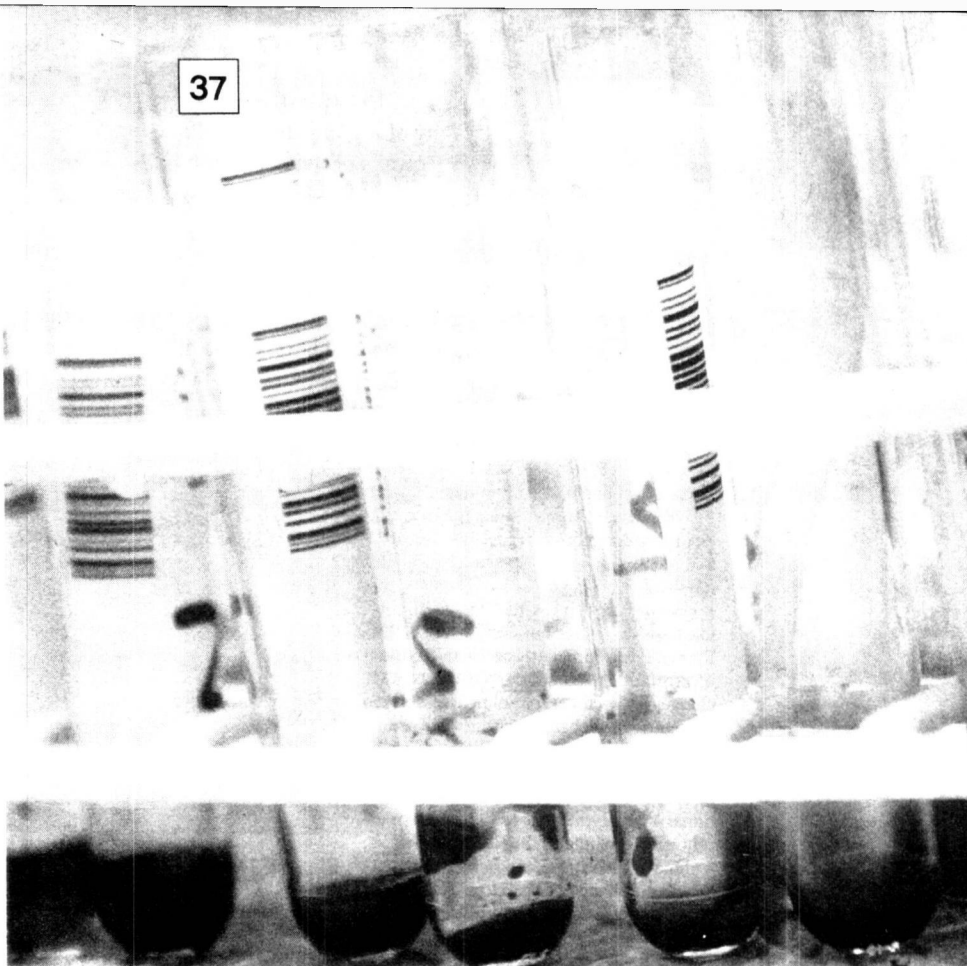
ඒ අනුව එම ශාකමය ද්‍රව්‍ය අපනයනය කිරීම සඳහා වන සංරක්ෂකවරයාගේ අවසරය ලබා ගත යුතුය. නමුත් මෙම තීනි තුවටුවකටවත් මාසිම නොකරමින් ඉහත පැලෑටි අපනයනය කිරීම සඳහා විවිධ උපක්‍රම යොදා ගන්නා බවට සාධක අනාවරණය වී ඇත. මෙහිදී යොදා ගන්නා එක් උපක්‍රමයක් වන්නේ පැලෑටියේ සත්‍ය තාමය වසන්කර ව්‍යාජ තාමයකින් හැඳින්වීමයි.

නිදසුනක් ලෙස 2002 වසරේ ජූලි මාසයේ දී මෙරටින් අපනයනය කිරීමට තැත් කළ අතිඋඩයන් පැලෑටි නොගයක් නම් කර තිබුණේ *Cryptocoryne blessee* හා *Echinodes* යන ව්‍යාජ නම්වලිනි. තවද ව්‍යාජ බලපත්‍ර ඉදිරිපත් කිරීම, අවසර ලබාගතයුතු නිලධාරීන් වෙනුවට දේශපාල-කයින්ගෙන් ලබා ගන්නා ලද නීත්‍යානුකූල නොවන ලියකියවිලි ඉදිරිපත් කිරීම, නීතියට අනුව අපනයනය කළ හැකි පැලෑටි සමඟ තහනම් පැලෑටි වර්ග අපනයනය කිරීම යන කුටුම්භක මෙම අපනයන-කරුවන් අනුගමනය කරති. තවද ගමන්මලු තුළ හෝ ඇඳුම් පැලඳුම් තුළ සඟවා ගෙන හෝ ජලජ පැලෑටි මෙරටින් බටහිර රටවලට ගෙන යන අවස්ථා ද ඇත.

මෙලෙස ශ්‍රී ලංකාවෙන් ජලජ පැලෑටිවලට අමතරව ඇතැම් මල් වර්ග ද සොරකම් කර ඒවායේ අයිතිය ලබාගත් අවස්ථා වාර්තා වේ. හෝර්ටන් තැන්නේ අපට උරුමව තිබූ නිල් බිතර මල් අයිතිය අපෙන් උදුරා ගැනීම මීට හොඳම නිදසුනකි. මෙම බිතර මලු තෙදර්ලත්තයේ ගුවන්තොටුපළ සාර-සීමට යොදා ගන්නා බව වාර්තා වේ. තවද මෙරට බහුලව හමුවන මිනි මල් යොදා ගෙන එක් බහුජාතික සමාගමක් විසින් ලියුකේ-මියාවට ප්‍රත්‍යක්ෂ ඖෂධයක් නිපදවා ඇතැයි ද වාර්තා වේ.

මේ අතර පැලෑටි වර්ග පමණක් නොව, මෙරට වන ජීවී සම්පත් හා ක්ෂුද්‍ර ජීවී සම්පත් ද උපයෝගී කර ගනිමින් ජාත සොර-කම් තීරණයෙන් සිදුවන බවත් ඒවා වර්ධනය වෙමින් පවතින බවත් රේගු ආරංචිමාර්ග වාර්තා කරයි. මෑතක දී සිංහ-රාජ වනාන්තරයට ඇතුළු වී සිටි විදේශික-යෙකු මෙරට මහපෙන්වන්නෙකුගේද සහාය ඇතිව සුවිශේෂ පැලෑටි වර්ගයක් වන දෙහිතොලයා නොහොත් වන්ද සහ තවත් කුඩා සතුන් රැසක් අල්ලාගෙන සිටිය දී ගැමියෙකුගේ අතටම හසු වී ඇත. එමෙන්ම වරක් ලෝක ප්‍රසිද්ධ ජනමාධ්‍ය ආයතනයක් මෙරට මකුළුවන් වර්ග බටහිරට යැවීමට උත්සාහ දැරීම ද තවත් නිදසුනකි. තවද තාරකා ඉබ්බන්, ගොඵබෙල්ලන්, මුහුදු ජීවීන් හා ජීවී කොරල් ද ඇතුළු ජීවීන් රැසක් ද හොර රහසේ රට යැවීමට උත්සාහ දරන විට රේගු වන ජීවී බලකාය විසින් අල්ලා ගත් අවස්ථා ද වාර්තා වේ.

මේ ආකාරයට ශ්‍රී ලංකාව තුළ ඉතා සුක්ෂම අයුරින් සිදුවන ජාත මංකොල්ලය නීතියේ රැහැනට හසුකර ගැනීමට ශ්‍රී ලංකා රේගුවට සෑම විටම නොහැකි වේ. එයට හේතුව මෙම ජාත සොරකම් හසුකර ගැනීමට අවශ්‍ය නීති රීති මෙරට සකස් කර නොතිබීමයි. රේගු වන ජීවී බලකාය

පෙන්වා දෙන අන්දමට මෙරට සිදුවන ජාත සොරකම් ඇල්ලීමට බලයලත් ආයතනයක් පිහිටුවිය යුතුය. අනෙක් අතට දැනට මෙරට ක්‍රියාත්මක වන වනජීවීන් හා වන සම්පත් පිළිබඳ නීති රීතිවලින් කෙරෙන්නේ ඒවා සම්පූර්ණයෙන් විනාශවීම හෝ පිටරට යැවීම වැළැක්වීමයි. එම නීතිවලින් මෙරට ජෛව විවිධත්වය හා ජාත සම්පත්වල අයි-තිය ආදිය තහවුරු කෙරෙන්නේ නැත.

ජාත මංකොල්ලයට ඇමරිකාවෙන් නව උපක්‍රමයක්

ශ්‍රී ලංකාව සම්බන්ධ ජාත මංකොල්ලයේ මුහුණුවර මෙසේ වෙද්දී තුන්වන ලෝකයේ සෙසු රටවල සිදුවන ජාත මංකොල්ලය ද මෙයට සමාන හෝ ඊටත් උග්‍රවන අවස්ථා හඳුනා ගත හැකිය. කෙසේ වෙතත් බටහිර රටවල් විසින් සිදුකරන මෙම ජාත මංකොල්ලය මැඩලීම සඳහා වර්තමානයේ ලොව බොහොමයක් තුන්වන ලෝකයේ රටවල් විවිධ ක්‍රියාමාර්ග ගනිමින් සිටිනු දැකිය හැකි ය.

තමුත් ඇමරිකා ප්‍රමුඛ ජාත සම්පත් සුරා-කන්නන් ජාත මංකොල්ලය සඳහා වඩාත් සුක්ෂම වැඩපිලිවෙළක් අරඹා ඇත. ඒ යටතේ "නිවර්තන වර්ෂා වනාන්තර පනත" නම් උගුල 1998 දී තුන්වන ලෝකයේ රට-වලට හඳුන්වා දෙනු ලැබිණි. මෙම පනත මගින් පෙන්වා දෙන්නේ නිවර්තන වර්ෂා

වනාන්තර හිමි තුන්වන ලෝකයේ රටවල් ඇමරිකාවට හෝ වෙනත් ලෝක බැංකුව වැනි ආයතනවලට ඇති ණය ඇමරිකාව ගෙවාදමා හෝ එම රටවලින් අයවියයුතු ණය ප්‍රමාණය කපාදමා හෝ ඒ වෙනුවෙන් ඇමරිකාව එම රටවල නිවර්තන වර්ෂා වනාන්තර රැක දෙන බවයි.

මෙම ණය හිලවී කිරීමේ ගනුදෙනුවෙන් පසු වර්ෂා වනාන්තරවල පාලනය එම රට-වලට හෝ ජනතාවට හිමි නොවේ. එම වනාන්තරවල කළමනාකාරිත්වය හා පරි-පාලනය හිමිවන්නේ එම රටවල පිහිටි අන්තර්ජාතික රාජ්‍ය නොවන ආයතන, දේශීය රාජ්‍ය නොවන පරිසර සංවිධාන හා පරිසරවේදීන්ගෙන් සැදුම්ලත් භාරකාර මණ්ඩලයකට ය.

බටහිර ලෝකයේ බලවත් රටවලට හා ලෝක බැංකුවට අධික ලෙස ණය වී ඇති තුන්වන ලෝකයේ බොහෝ රටවලට එම ණය පියවීමට නොහැකිවීම හේතුවෙන් අමැරිකානුවන්ගේ නිවර්තන වර්ෂා වනාන්තර පනත නම් මර උගුලට අක-මැත්තෙන් වුවත් කැමති වීමට සිදුවන දිනය වැඩි ඇතක නොවනු ඇත. එවිට තුන්වන ලෝකයට කියා මසු පැළයක්, සතෙක් සිවි-පාවෙක්, දේශීය ඖෂධ වට්ටෝරුවක් පම-ණක් නොව, ක්ෂුද්‍ර ජීවියෙකුටත් ඉතිරි නොවනු ඇත. □

සුනිලා ජයරත්නි බාලසූරිය
 භූගෝල විද්‍යා අධ්‍යයන අංශය
 කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලය.